

Ugotovitve sinočnje seje velikega fašistovskega sveta: Finančno stanje Italije je zadovoljivo

Rim, 6. marca. o. Sinoči se je pričela zadnja seja velikega fašistovskega sveta, ki se je bivala s finančnim in gospodarskim položajem Italije. Poročal je finančni minister. Poleg njega pa je govoril še glavni tajnik fašistovske stranke o stanju discipline v fašistovskih vrstah. Za tem je Mussolini povzel vsa izvajanja prejšnjih govornikov v novem govoru, nakar je veliki fašistovski svet sprejel naslednjo resolucijo:

»Veliki fašistovski svet smatra po poročilu finančnega ministra za umestno, da pojasni državno finančno stanje z ozirom na zalogo zlata in tujih valut po izkazu Italijanske banke. Zlata zaloga znaša 4 milijarde in 1 milijon lir. V tej vsoti pa ni zapopadeno zlato, ki so ga državljani dali domovini kot dar in ne tuje valute, ki jih ima na razpolago državni zavod za mednarodno trgovino. Obkol bankovcev znaša po istem izkazu državne banke 15.670.000.000 lir. Od tega jih je poldrugo

milijardo v Vzhodni Afriki, da se lahko tam vrši denarni promet neomejeno.

Veliki fašistovski svet z zadovoljstvom ugotavlja po izjavi finančnega ministra, da je zadnje notranje posojilo, ki se bo obrestovalo po 5%, dalo državi blagajni dovolj sredstev, da bo z njimi ter z razpoložljivim denarjem, ki ga prejema iz običajnih dohodkov, lahko krila izredne izdatke v proračunu 1937-38, ne da bi bilo treba iskati pomoči v kakih novih izrednih finančnih operacijah.

Veliki fašistovski svet izreka finančnemu ministru ter finančni upravi zahvalo za delo, ki je omogočilo neovirano finančno politiko ter nemoteno kroženje denarja v dobi ustanovitve cesarstva. Zahvalo izreka tudi velikemu in vzvišenemu domoljubu, ki ga je, kakor zmeraj, tudi zdaj pokazal italijanski davkoplačevalec.

Veliki fašistovski svet je sprejel poročilo tajnika stranke o delu, ki ga je izvršil po 5. oktobru

1936, zlasti z ozirom na vzdrževanje reda v cenah in izreka njemu ter njegovim sodelavcem zahvalo.

Iz ugotovitev včerajšnje seje velikega fašistovskega sveta je razvidno, da finančni položaj Italije kljub vsem različnim vestem ni tak, kakor bi se dalo misliti z ozirom na velike investicije v Abesiniji, v kolonijah in pri oboroževanju. Velika je tudi ugotovitev, da se je obneslo obvezno notranje 5% posojilo, ki so ga morali podpisovati srednji in mali posestniki, katerim so taka posojila do zdaj priznala.

Vsi današnji italijanski listi poudarjajo, da je sinočnja seja velikega fašistovskega sveta izrednega pomena za bodočnost Italije, ker potek seje priča, da se Italija kljub silnim žrtvam blizu normalnim gospodarskim razmetam, tako, da ji ni treba nobenih izrednih korakov več.

Prihodnja seja velikega sveta bo v ponedeljek ob 10. zvečer.

Vesti 6. marca

10.000 delavcev je odpustila ameriška tovarna za gumijasta kolesa Firestone v Acronu.

Poljska vlada bo posredovala pri ČSR zaradi knjige bivšega budimpeštanskega poslanika Sebe. Ker so poslanci ugotovili, da je knjiga z uvodom češkoslovaškega ministrskega predsednika izrazito protipoljskega značaja.

Bivši predsednik italijanske akademije znanosti profesor Galavrezzi je umrl včeraj v Rimu. Pokojni je bil italijanski zastopnik na mirovni konferenci v Parizu.

Pristojbine za francoski vizum je sklenila znižati francoska vlada za tujce, ki obiščejo svetovno razstavo v Parizu. Znižanje je znatno samo za tiste, ki bodo ostali vsaj 15 dni v Franciji.

Predsednik francoske vlade bo govoril jutri ob 19.30 v radiu, o novih finančnih sklepih svoje vlade.

Pri volitvah v londonsko mestno občino je zmigala delavska stranka, ki je dobila 75 odbornikov in napredovala za 6 mest. Konservativci so dobili 49 odbornikov.

Ukrepi o obljudovalni politiki italijanske vlade, ki jih je sprejel veliki fašistovski svet, bodo v obliki zakona predloženi ministrskemu svetu, da jih potrdi.

Nemška manjšina na Poljskem sprejema politiko nove vladne stranke, katero snuje polkovnik Koc. Tako je izjavil včeraj v poljskem senatu zastopnik Nemcev.

Novoga notranjega ministra baje dobi madžarska vlada, ker vodi ministrski predsednik Darany notranje ministrstvo sam kot namestnik.

Avstrijski zvezni kancler dr. Schuschnigg je na svojem propagandnem potovanju po Štajerski obiskal razne kraje, kjer so se bili boji v hitlerjanski revoluciji 1934 in je ob tej priliki izjavil: »Nikdar ne bomo dopustili novih atentatov ali spletke proti Avstriji.«

Zakon o oboroževalnem posojilu Anglije je sprejela spodnja, to je poslanska zbornica po tretjem branju zakonskega predloga.

Egiptovski kralj in kraljica mati obiščeta Anglijo, ker hoče Egipt s tem dokazati svoje zadovoljstvo s pogodbo med Anglijo in Egiptom, ki ureja vprašanje egiptovske neodvisnosti.

Ribbentrop postane zunanj minister v nemški vladi, sedanjim zunanjim ministrom pa bi šel, kakor ugotovijo častniki, za poslanika v London.

V prostovoljno vojaško službo in v službo pri oddelkih za civilno obrambo pred letalskimi napadi, je pozval angleški zun. minister Simon prebivalstvo angleške države.

Proti novemu prekopu so se uprli prebivalci vasi Jacatlacu v Mehiki, ker bi jim prekop vzel vso vodo. S silo se pregnali delavce, nakar je nastopila policija in postrelila več vaščanov, čez 100 pa jih prišlo.

25-letnico parlamentarne dela v Parizu je staval zamorski poslanec Jean Candas. Vlada mu je priredila svečano kosilo, pri katerem so ministri govorili o enakosti vseh plemen v Franciji. Ta enakost se kaže zlasti v političnih pravicah domačinov v Alžiru in Tunisu, kakor vemo po zadnjih demonstracijah za te pravice.

Spor med strokovnimi organizacijami v Ameriki je izbruhnil, in sicer med osrednjim odborom industrijskih organizacij in med ameriško glavno delavsko zvezo. Spor so povzročile, kakor pravijo, velike banke, ki jim delavska enostnost ni všeč.

Bivši predsednik angleške vlade Neville Chamberlain je govoril o sprejetju načrta za obrambo posojilo ter poudarjal važnost angleškega oboroževanja in Zveze narodov. Dejal je, da se morejo zaradi splošnega oboroževanja pogajati o miru med sabo le dobro oborožene države.

Ranjene prostovoljce je pripeljala v Italijo ladja »Heluan« in sicer 45 po številu. Ranjence so izkrcali v Napoliju.

Proti zgrešeni francoski politiki sankcij in proti zunanji politiki ljudske fronte je z ozirom na zadnje sklepe velikega fašistovskega sklepa govoril senator Lemery v Parizu.

Od levčarskih držav dobiva podporo ženevski list »Journal des Nations«, kakor piše »Neue Basler Zeitung«, ki poziva vlado, naj stori temu konec, saj je znano, da je ta list švicarski vladi prizadel že veliko nepravil.

Angleško zračno oboroževanje je ogroženo zaradi stavke v največjih angleških tovarnah za letalske motorje Rolls Royce. Najbrž bodo začeli stavkati tudi delavci drugih podobnih tovarn.

Izdelke iz umetne volne, ko jo pridobivajo iz mlečnih odpadkov, bodo začeli po vsej Italiji prodajati v ponedeljek. Pravijo, da pomeni začetek teh izdelkov ogromen korak do gospodarske neodvisnosti v Italiji.

Novoga našega poslanika v Stockholmu je sprejel švedski prestolonaslednik, vojvoda Västerbottenski, ki v odsotnosti zastopa kralja.

Spor med Nemčijo in Ameriko je izbruhnil v časopisu, ker je newyorški župan La Guardia v nekem govoru napadel Hitlerja kot fanatika prve vrste v rjavi srajci, ki ruši svetovni mir. Na proteste nemškega časopisa se je ta župan, ki je po rodu Jud, še norčeval iz Nemcev in Nemčije.

Hude poplave divjajo na Poljskem in na Češkoslovaškem. Poljska vojska z bombami razbija led na rekah, ki ovira odtok voda.

Odbor za surovine pri ZN se sestane v ponedeljek in bo sprejel predlog, da se odpravijo carinske meje, da se odpre vsem državam gospodarska pot v kolonije in da se vse kolonije sprejme v mandate, katere bi upravljala mednarodna organizacija.

Poročila iz nacionalističnega Toleda

Toledo, 6. marca. Reuter poroča: Sodeč po redkih vestih, ki prihajajo z bojišč v Toledu, je zadnje tri dni odbor za obrambo Madrida poskušal s protinapadom pri Madridu in je vrgel vse svoje sile na bojišče pri Jarami ter Guadalajavi. Po drugi strani so nacionalisti spet prodrli v nekatere dele Madrida, od koder se sliši neprestano streljanje iz pušk.

Rdeči radio v Madridu pravi, da se je zadnji nočni napad nacionalistov ponesrečil, nacionalistično poveljstvo pa vesti o takem napadu sploh zanika. Begunci, ki prihajajo v Toledo z bojišča na vzhodu ob Toledu, pripovedujejo, da je tam položaj za rdeče zelo slab, ker so z zaplembami in nečloveškim ravnanjem izgubili simpatije celo pri svojih somišljenikih. Pričakovati je treba, da bodo nacionalisti na tem delu fronte kmalu prodrli naprej.

Vse vesti o kakem zavzetju Toleda po rdečih so izmišljene in zgolj propagandnega značaja, kakor jih odbor za obrambo Madrida daje v javnost pred kakim večjim korakom nacionalistične vojske, o čemer pričajo vesti o porazu nacionalističnih čet tik pred zavzetjem Malage.

Posebni Havasov dopisnik poroča: Na asturski fronti traja bitka z isto močjo naprej. Nacionalisti so vkljub stalnim napadom in bombardiranjem topništva ohranili vse svoje postojanke. Vlade izgube so velike in v bitki sodeluje mnogo vladnih milicnikov. Pet bataljonov s fronte pri Santanderu so poslali pred Oviedo. Ne ve se še, ali bodo vladni oddelki nadaljevali z napadi pri Oviedu, ker je bitka na tej fronti samo drugovrstnega pomena, ki naj razbremeni borbo pred Madridom.

General Queipo de Llano je povedal po radiu: Po zadnjih vestih iz Madrida so rdeči vkorakali v Toledo potem ko so izvršili hud pritisk na cellem osek reke Tajo. Ta vest pa je popolnoma neresnična. Prav take vesti so bile objavljene o Oviedu. Marksistični poveljniki so prešli povečje, da naj mesto Oviedo zavzamejo in oni so sporočili, da so mesto zavzeli in to tedaj, ko so bili povsod odbiti.

Largo Cabalero diktator

Valencija, 6. marca. o. Predsednik valencijske vlade Largo Cabalero je na zadnji seji zastopnikov vseh strank, ki tvorijo špansko rdečo fronto, dobil popolno moč za politično in obrambno delo v rdeči Španiji. Cabalero je stavil kot pogoj, da se ohrani predsedstvo vlade z zahvalo, da vse mednarodne posle, ki se tičejo rdeče Španije, uredi sam po lastnem premisleku, ne da bi vprašal zastopnike strank. Ker so zastopniki strank na to pristali, je s tem Cabalero postal nekak španski diktator.

Sloga med Barcelono in Valencijo

Barcelona, 6. marca. AA. (Havas) Predsednik Katalonije Companys je izjavil novinarjem, da je zadovoljen z razgovori, ki jih je imel z zastopniki valencijske vlade. Pri tej priliki so vnovič ugotovili popolno enotnost naziranja med valencijsko in katalonjsko vlado. Sestanki med zastopniki Katalonije in ministri valencijske vlade so potekali v popolnem skladu. Poleg sklepov, ki jih ne bodo objavili, so tudi sklenili, da bo valencijska vlada odsej zastopana pri katalonskem generalnem štabu s posebnim zastopnikom. Katalonska vlada pa bo imela svojega zastopnika pri višjem vojnem svetu valencijske vlade in pri osrednjem glavnem

generalnem štabu. Naš prvi zastopnik bo po vsej priliki naš vojni minister.

Predsednik Companys je dalje naglašal, da obstoji tudi na gospodarskem in finančnem področju med obema vladama popoln sporazum.

Nevmešavanje ...

Avilla, 6. marca. AA. (Havas) Mornar neke nacionalistične križarke je danes prispel iz Viga na dopust in je pripovedoval, v kakšnih okoliščinah je nacionalistična križarka zaplenila petrolejsko ladjo španske petrolejske družbe, ki je plula iz Marseilla v Barcelono. Na petrolejski ladji je bilo 20 milijonov litrov posebnega bencina za letala. Ladja je plula brez zastave in je izpremenila svoje ime v »Poupeck«. Križarka je prisilila ladjo, da je razobesila francosko zastavo, vendar je pa poveljnik križarke ugotovil, da je ladja španska. Poveljnik je nato proglasil zaplenbo parnika. Kapetan petrolejske ladje se je izgovarjal, da nima petrolejskega tovora, vendar mu to ni pomagalo, ker je križarka nato naperila proti ladji svoje topove. Petrolejska ladja se je končno vzdala, nakar jo je križarka pripeljala v tetuansko pristanišče.

Dr. Stojadinović je zadovoljil vso Evropo

London, 6. marca. Vsi londonski listi so včeraj objavili pod velikim naslovom in na vidnih mestih poročila belgrijskih dopisnikov o ekspoziciji ministrskega predsednika in zunanjega ministra dr. Milana Stojadinovića. Posebno poudarjajo listi, da ostane Jugoslavija zvesta ZN in pa da gosposki sporazum med Anglijo in Italijo predstavlja tudi posredno varščino za teritorialno stanje v Sredozemskem morju. Omenjajo tudi važno dejstvo, da je Jugoslavija podaljšala za pet let svojo pogodbo s Francijo in da so odnosi prijateljski z Nemčijo, Italijo in Belgarijo.

Italijansko časopisje prinaša z velikimi naslovi in poudarki predvsem tiste odstavke govora, ki proglašajo spor na Jadranskem morju za vprašanje preteklosti in ki napovedujejo novo bodočnost v odnosih med Jugoslavijo in Italijo. Pariški »Temps« pravi glede tega odstavka Stojadinovičevega govora, da se je potrdila Mussolinijeva zamisel, da se ublažuje razmerje med tema dvema državama. Zanimivo je, da je stališče proti Habsburžanom istočasno med obema vladama v Beogradu in Rimu isto. Ozračje med Rimom in Beogradom je boljše kot pa je bilo pred meseci. To je ena izmed najbolj zanimivih plati novega položaja v Srednji Evropi.

Značilne razlage objavljajo tudi madžarski listi. Mojaštvo jugoslovanske zunanje politike hvalijo francoski listi skoraj brez razlike. Iz njihovega pisanja je videti, kako dragoceno je Franciji.

Dr. Beneš pride aprila v Beograd

Praga, 6. marca. m. Politična javnost je mnenja, da bo predsednik češkoslovaške republike dr. Beneš uradno obiskal Beograd, in sicer prve dni meseca aprila. Kakor smo že svoj čas poročali, je stalni svet Male zveze sklenil lansko leto, da se bodo poleg rednih sestankov zunanjih ministrov države Male zveze, sestajali ali medsebojno posamič obiskovali tudi poglavarji držav Male zveze, da bi na ta način pred vsem svetom dokumentirali stabilnost te zavezniške tvorbe. Zaradi tega sta že lansko leto predsednik češkoslovaške republike dr. Beneš in jugoslovanski knez namestnik Pavle obiskala Bukarešto, ob priliki lanskega leta češkoslovaškega državnega praznika je pa romunski kralj Karel vrnil obisk dr. Benešu v Prago. Ti medsebojni obiski poglavarjev držav Male zveze, ki so naleteli povsod na navdušene manifestacije in so tako jasno pokazale globoko ukoreninjeno idejo zavezniškega sodelovanja držav Male zveze v najširših slojih narodov držav MZ. — Dr. Beneš bo obiskal Jugoslavijo sedaj prvič v svojstvu državnega poglavarja.

Prvi gospodarski umik Leona Bluma

Pariz, 6. marca. o. Včerajšnja seja francoske vlade, katero so po vsej Evropi pričakovali z največjo napetostjo, je prinesla pričakovano presenečenje s tem, da je vlada slovesno sklenila, da ne bo več zniževala vrednosti franka, čeprav je to Blum nameraval in da je ukinila vse uredbe, ki so prepovedovale prosto trgovino z zlatom v Franciji. V teh sklepih vidijo poznavalci razmer znaten premik, da bo moral Blum pod pritiskom radikalov in gospodarskih krogov svojo finančno ter gospodarsko politiko popolnoma preusmeriti. Včerajšnja seja francoske vlade pomeni velik korak nazaj, z ozirom na Blumov gospodarski revolucionarni program, ki je bil preveč tvegan in skorajda premalo premišljen. Zanimivo bo poslušati, kako bo ta svoj gospodarski umik razložil in opravičil Blum v svojem nedeljskem govoru po radiu. Važen je bil na

seji dalje tudi sklep, da se v ponedeljek začne podpisovati posojilo za francosko državno obrambo v znesku 10 milijard frankov.

Kljub začetkom Leona Bluma in finančnega ministra Auriola, da novi sklepi ne bodo vplivali na tečaj francoskega franka, je včeraj frank v Londonu precej padel.

Vsi današnji listi v Parizu se bavijo z včerajšnjimi sklepi vlade ter se izprašujejo o tem, kakšne posledice novih sklepov za francosko gospodarstvo in pa ali bosta Anglija in Amerika držali valutni sporazum, ki so ga te tri države sklenile med seboj. Pravijo tudi, da se mora Blum odreči politiki ljudske fronte, če hoče, da bo posojilo za državno obrambo uspelo in če si hoče pridobiti zaupanje ljudstva.

ezom prijateljstvo z nami, zlasti v tem času, ko se obeta nova preureditev političnih zvez v Evropi.

Veliko pozornost obračajo zunanje političnemu govoru dr. Stojadinovića tudi nemški listi ter poudarjajo odklonilno stališče Jugoslavije do Habsburžanov.

Ni treba poudarjati, da je govor naletel na najbolj prijateljski sprejem pri naših bratskih zaveznikih Bolgarih, Grkih, Romunih in v ČSR.

Načrt za nadzorstvo španskih meja

London, 6. marca. o. Sinoči so na seji pododpora za nevmešavanje v londonskem zun. ministrstvu sprejeli končni načrt za sestavo nadzorstvene odbora nad španskimi mejami. Po tem načrtu bo mednarodni odbor imel predsednika, ki ga imenuje odbor za nevmešavanje ter zastopnike, ki jih imenujejo angleška, francoska, nemška, italijanska in ruska vlada. Ta odbor bo izbral 550 opazovalcev iz 27 držav, ki so se nevmešavanju pridružile, poleg tega pa še 130 angleških opazovalcev za nadzorstvo portugalsko-španske meje in 130 mednarodnih nadzornikov za francosko špansko mejo. Zdej, ko je sestavljeno že toliko načrtov za ureditev nadzorstva, se utege nadzorstvo nad Španijo morda še res začeti.

Roosevelt kliče na delo

Washington, 6. marca. Predsednik Roosevelt je govoril po radiu. V govoru je rekel, da se je 4. marca zaključila ena doba in rodila nova. V novembru 1936 je 27 milijonov volilcev potrdilo pravilnost moje politike. Roosevelt je rekel, da se namerava umakniti 1941 in prepustiti svojemu nasledniku državo, ki bo močna in urejena. Država potrebuje močno osrednjo vlado.

Glede vrhovnega sodišča je Roosevelt rekel, da se država ne more voditi s trojno pripravo, če se enemu konju spodrsne, obstoji ves voz.

»Tretjina naroda nima dovolj oblake in hrane. Tisoče pa morijo cene potrebnih predmetov. Upam, da bodo lahko letos vsi redno plačevali obresti svojih posojil in da bodo delavci dobivali dovolj plače v tovarnah. Tisoč žena in šoloobveznih otrok še dela za bedne plače v rudnikih in tkalnicah. Stavke stanejo milijone dolarjev. Pomladanske poplave prete vsem dolinom. Če hočemo opravičiti zaupanje naroda, moramo takoj začeti z delom.«

Pred prevratom na Madžarskem

Budimpešta, 6. marca. Zadnje dni je prestolnica Madžarske prizorišče političnih dogodkov, katerih pomen je še težko dognati, ki so pa nenavadno razburkali javnost. Gre za celo vrsto razgovorov uglednih politikov, ki že 48 ur zbujajo pozornost. O teh razgovorih varujejo kar največjo diskretnost in jih je tisk molče prešel. Vzlic temu se je pa raznesel glas, da je dobil predsednik vlade sporočilo, da so razne politične skupine skrajne desnice dobile iz tujine denar in bodrilo, tako da so se pripravljale za prevrat v državi, da se polaste predsedstva vlade. Čeprav te vesti niso potrjene, jih spravljajo vendarle v zvezo z nedavnimi konferencami vodilnih krogov. Le tako se dajo pojasniti včerajšnje besede predsednika vlade, ko se je obrnil do peštanske skupine stranke narodnega edinstva in dejal: Ne zunanji ne notranji položaj države ne dovoljujeta pustolovštin. Vsekako bo vlada ohranila zakonski red in razpolaga s sredstvi za ta namen.

Berlin, 6. marca. m. Z ozirom na veliko pomanjkanje zalog žita v Nemčiji, je Glavna zveza nemškega kmetijskega gospodarstva sklenila, da se mora odsej naprej v Nemčiji peči kruh iz mešane pšenice in koruzne moke.

Proračuni pred skupščino

Po sprejetju proračuna za trgovinsko ministrstvo, se je začela razprava o proračunu za vojno ministrstvo. Ob tej priliki je podal obširno poročilo vojni minister general Ljubomir Marič, ki je med drugim povedal tole:

Proračun vojnega ministrstva

Gospodje poslanci! Proračun ministrstva za vojno in mornarico za leto 1937-38 znaša 2.459 milij. din. V primeri s proračunom za tekoče leto 1936-37 pomeni to povišanje izdatkov za 150 milij. dinarjev, če pa vpoštevamo še naknadne kredite ki smo jih letos dobili v znesku 30 milij. din za vzdrževanje vojske in mornarice, ker dodeljeni proračun ni bil zadosten, znaša povečanje izdatkov v primeri s tekočim proračunom 120 milij. dinarjev. Vzroki in potrebe tega povečanja se bodo jasno pokazali, če pokazemo gibanje proračunov vojnega ministrstva v nekaterih poslednjih letih.

V času od leta 1926-27 pa do 1931-32 so vojni proračuni znašali povprečno 2 in pol milijarde din, to je približno četrtino celotnega državnega proračuna. Toda zaradi nastalih gospodarskih in finančnih težav se je že leta 1931-32 vojni proračun naglo znižal in padel na 2 milijardi din, torej na število, ki je za več kot 20% nižje od normalne številke vojnega proračuna. Iz tega se vidi, kako so nekatera prejšnja leta proračunska sredstva za vojne potrebe bila nezadostna. Toda če se je ta nezadostnost mogla do neke meje opravičiti s posebnimi gospodarskimi in finančnimi težavami, pa ni moči utajiti dejstva, da je treba to stanje čim prej popraviti. Tega ne zahtevamo samo potrebe iz sedanjih časov nezadostnega proračuna, temveč tudi razmere sedanega časa. Zato se je moral tudi predlagani proračun za leto 1937-38 v primeri s prejšnjim povečati, kakor sem že omenil za 120 milij. din. Se več, glede na dejanske potrebe bi morala biti proračunska števila še večja. Prvotno je tudi bila večja, toda zaradi proračunskega ravnotežja smo jo morali znižati na sedanjo višino v upanju, da se bodo potrebe, ki jim še ni ustrezno, pokrile z naknadnimi krediti.

Pri vojski se stroški takole razdele:

1. Osebnih izdatki znašajo 522 milij. Din. V primeri s osebnimi izdatki sedanega proračuna se povečajo za 125 milij. Din. Razlogi temu povečanju so deloma povečanje številčnega stanja osebja zaradi zasedbe izpraznjenih mest po formacijah, napredovanje v višje čine, s poviški, povišanje letnega osebja letalstva, in povečanje števila pilotov ter zato povečanje doklad za polet, in naposled povečanje izdatkov za osebje v tujini. Sicer pa znašajo osebni izdatki vojske samo 21% od celotnega vojnega proračuna; to je v primeri s osebnimi izdatki mnogih tujih vojsk zelo skromno odmerjeno.

2. Materialni izdatki vojske, skupaj z izrednimi izdatki znašajo 1.620 milij. Din. V primeri s temi izdatki tekočega proračuna so se povečali za 102 milij. Din. V primeri z letošnjim proračunom se ta izdatke poveča za 2.723.000 Din. Povečanje gre v glavnem za pouk zaradi razširjenosti pouka, v glavnem pa zaradi izvajanja manevrov in več vaj čel za neobhodne potrebe. Ostala povečanja so neznatna.

3. Izdatki v gospodarski stroki so povečani za 89 milijonov.

4. Krediti za artiljerijsko tehniško stroko obsegajo izdatke za nabavo, izdelavo, izpolnitev, in popravilo celokupne borbene pripravljenosti in materiala, in znašajo po tem proračunskem predlogu (rednem in izrednem) skupno 230.985.000 dinarjev.

5. Krediti za inženjersko tehniško stroko znašajo skupno 54.800.000 Din, in so v primeri z letošnjim proračunom znižani za 9 in pol milij. Din.

6. Sanitetni izdatki znašajo skupno 23.753.700 Din, in so višji za okroglo en milijon Din.

7. Krediti za vojno letalstvo; redni in izredni, in sicer samo za čisto letalski del strokovne stroke, so predlagani v znesku 154.575.600 Din in so v primeri s sedanjim proračunom večji za 30 milijonov dinarjev. Ostali izdatki za letalstvo v znesku 50 milij. Din so namenjeni osebnim in ekonomskim potrebam vojske.

Zato je treba sedaj prevzeti večje žrtve. Pri odmeri kreditov za letalstvo je treba upoštevati tudi to okolnost, da gre v tem primeru za čisto tehnično vrsto vojnega orožja. Materialni izdatki znašajo v tej stroki 98 odstotkov izdatkov. Kredit v znesku 184 in pol milijona dinarjev je le minimum, ker so potrebe letalstva velike. Zaradi tega je bilo tudi povečanje za 30 milijonov neobhodno, ker bi brez tega kredita ne mogli zadovoljiti najnujnejših potreb. Pripominjam pa, da je sedaj materialna izpolnitev letalstva v zadostni meri zagotovljena s posebnimi izrednimi krediti iz leta 1935.

8. Izredni krediti so določeni v znesku 454 milijonov dinarjev in so enaki kakor v letošnjem proračunu.

Mornarica

Ves kredit za mornarico znaša 193.874.532 din in je v primeri z letošnjim večji za 13.986.350 din. Osebnih izdatki znašajo 52.745.292 din. Povišani so v približnem znesku 2 in pol milij. Materialni izdatki znašajo 125.230.200 din in so večji za nekaj čez 8 in pol milij. Din. Izredni izdatki znašajo 15.902.100 din in so višji za nekaj čez 2 milij. Din. Izvajanja vojnega ministra so vsi navzoči poslanci nagradili z dolgotrajnim in burnim odobravanjem.

Trgovinsko ministrstvo

Belgrad, 6. marca. Na večerajšnji seji narodne skupščine je dal ekspozicijo tudi minister za trgovino dr. Milan Vrbanič.

Naša zunanja trgovina se je lansko leto nahajala pod vtisom sankcij, ki so prisilile našo državo, da si je morala iskati novih tržišč. Ukinjenje sankcij v bistvu ni prineslo povratka v staro dobo. Pač pa beleži naša trgovina veliko ugodnost v tem, da so se cenovni izvozniki predmetov v inozemstvu povečale in je tako mogoče, da je po količini naš lansk izvoz sicer padel, vendar pa ga je po vrednosti presegel. Ne samo povišanje cen, temveč tudi sprememba v strukturi izvoza je povzročila višek v trgovinski bilanci. Zunanja trgovina je lani dobila povsem drugo lice, ker je Italija iz našega prvega kupca padla na eno zadnjih mest. Nasprotno pa se je kot prvi kupec in izvoznik pojavila pri nas Nemčija, ki izvažila iz naše države 23,7%, uvažala pa 26,7%. Takoj za njo se pojavila Anglija. Trgovinska bilanca je v letu 1936 pokazala prebitka v znesku 300 milijonov dinarjev, vendar pa je treba vedeti, da je ta prebitki nastal le v trgovini s tistimi državami, ki z nami plačilo urejujejo s kliringom. Nasprotno pa je naša trgovinska bilanca z državami, ki nimajo kliringa, pasivna.

Zaradi valutnih težav v večini držav predstavlja plačilni promet težak in zapleten problem za našo zunanjo trgovino. Vlada se zato trudi, da s posebnimi aranžmaji zavaruje zunanji trgovini, v kolikor je mogoče, trdno osnovo. Zato stremi za tem, da se čim prej reši raznih kliringov in sta v tem značilni pogodbi naše države z Anglijo in Nizozemsko, ki imata obedve svoboden plačilni promet. Najvažnejši činitelj na naših tržiščih je Nemčija, ki prevzema dobro četrtino vsega našega izvoza. S posebnimi protokoli je naša država pridobila razne ugodnosti, ker so se povečali kontingenti za izvoz pšenice, koruze, sliv, živine in drugih proizvodov. Tako se je izvoz v Nemčijo dvignil na 1039 milijonov dinarjev, dočim je leta 1935 znašal le 751 milijonov.

Podobno je naraščal uvoz iz Nemčije od 598 milijonov na 1087 milijonov. Zaradi prevelikega salda v našo korist so nekateri gospodarski krogi prišli v skrb zaradi plačila. Toda dogaja se, da Nemci naglo vplačujejo svoje obveznosti v Berlinu, česar se o naših izvoznikih iz Nemčije ne da reči. Izredno pa je padla trgovina z Italijo. Se v letu 1935 smo izvozili v Italijo za 672 milijonov dinarjev, lani pa le za 137 milij. Din. Tako je Italija padla od 20% udeležbe na našem izvozu na 5%. S tem vzporedno je seveda tudi padel uvoz iz Italije. Vlada se trudi, da bi naša država spet pridobila nazaj italijanski trg. Mnogo bolj živ, kakor je bila vsa leta prej, pa je tudi trgovina s Francijo. Znaki kažejo, da bo Francija stopila z večjimi odstotki med naše izvoznike in uvoznike.

Nato se je trgovinski minister dr. Milan Vrbanič baval še s stanjem naših bank, vplivom uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov na naše denarno tržišče in o načelih industrijske politike. Za tem pa je bila debata.

Proračunska razprava o gradbenem ministrstvu

Belgrad, 5. februarja. m. Po sprejetju proračuna vojnega ministrstva je skupščina prešla takoj že sinoči na razpravo o proračunu gradbenega ministrstva, pri kateri je podal precej obširno poročilo o gradbenem delovanju v preteklem letu in o namerah graditve v tekočem letu gradbeni mini-

Proračun mesta Ptuja

Ptuj, 5. marca.

V torek, dne 2. marca t. l. se je vršila v mestni posvetovalnici proračunska seja za leto 1937-38. Proračun je bil soglasno sprejet. Poročevalec, mestni svetnik g. Fras je podal obširno poročilo iz katerega v glavnem posnemamo: Proračun za upravnno leto 1937-38 predvideva 3.128.552 din izdatkov in ravno toliko dohodkov in je za 337.320 din večji od tekočega leta. Povečanje proračuna izvira iz tega, da so se radi priključitve okoliških občin dohodki kakor tudi izdatki povečali. Teritorij mesta se je vsled priključitve povečal od 275 ha na 1811 ha, prebivalstvo pa od 4261 prebivalcev na 7.165. S priključitvijo okolice so redni dohodki iz lastnega premoženja narasli le za 4.956 din in so se morali napram tekočemu letu povečati dohodki iz izrednega prometa doklad davčnin trošarin itd. za 332.364 din. — Postavke iz dohodkov mestnih podjetij izkazujejo 15.000 din več dohodka kot v tekočem letu. Nadalje so se izboljšali dohodki na mestni žagi, klavnic in oznanjevalnem uradu. Padanje dohodkov pa je opaziti pri mestnem pogrebniemu zavodu.

Osebnih izdatki, brez mezd delavstva znašajo 611.370 din ter so za 76.588 din večji od tekočega leta. To pa radi tega, ker sta predvideni dve novi mesti. Povišek pri materialnih izdatkih znaša 260.732 din in je porazdeljen v posamezne partije. Največje povečanje iz te postavke je socialno skrbstvo, kjer so se povečali izdatki za 102.180 din to pa radi tega, da je prebivalstvo priključenih občin siromašno ter tudi v samem mestu siromašnost vedno bolj narašča. Predvideni sta dve novi postavki, prispevek za telefon Ptuj—Sv. Anton v znesku din 5000 din in prispevek za posredovalnico za obrtne in trgovske vajence v znesku 500 din.

Trošarina na vino se je znižala od 1,50 na 1,25 din, na priključenem ozemlju pa znaša 1 din od litra. Na šumeča vina je trošarina 20 din od litra, na pivo 1 din, na luksuzne pijače, kjer je podana možnost pavšalizacije, po 5 din, na rum in slične pijače 2,50 din. Trošarina na meso in goveda ostane ista, le pri suhemu mesu in masnemu blagu se zviša od 20 na 100 din od 100 kg. Na novo se uvede taksa na plesne prireditve po din 100 in din 10 od vsakega godca. Najemniški vinar se v najvišjem razredu zniža od 15 na 12%.

V proračunu je tudi povišek za obrtno nadaljevalno šolo v znesku 13.000 Din in trgovsko nadaljevalna šola v znesku 1.000 Din. Nadalje je nova postavka za tujskoprometno pisarno in prospekt Maribor—Celje—Ptuj v znesku 9000 Din. Tujska prometna pisarna se otvori že s 1. majem t. l. v prostorih mestne hranilnice. Za mestna poslopja se odobri kredit v znesku 7.200 Din za popravila in obnovitev fasad. Pri znižanju materialnih izdatkov bi bilo omeniti naslednje: Zniža se postavka za narodno odbrano za 5000 Din, ker je najnujnejši material je nabavljen, ostavka za odplačilo dolgov za 20.000 Din vsled znižanja obrestne mere, postavka za davke in takse za 13.000 Din, vsled znižanja pristojbinskega nadomestka, in postavka za gospodarska podjetja za 23.800 Din.

Uspeh naštetih davčin, trošarin in takse je predviden na 1.330.300 Din ter bi se moral končni primanjkljaj v znesku 585.586 Din kriti s 55%-no doklado na državne neposredne davke, kar pomeni, da se bo doklada zvišala za 5%. — Priključene

Krogla iz samokresa v roko

Ljubljana, 6. marca.

Primerov, kako nevarno se je posebno mlajšim neizkušnim ljudem igrati z orožjem, menda ne bo še kar tako hitro konec. Skoro neprestano prihajajo od tu in tam vesti o takšnih in podobnih nesrečah, ki jih je zakrivila gotovo neprevidnost in nič drugega. Takšna nezgoda se je pripetila večeraj v Ribnici pri Kočevju 17 letnemu trgovčevemu sinu Divjaku Jožetu. Takšni fantje se zelo radi postavljajo s svojo koražo in mislijo menda, da se jim tudi v stvarih, ki se nanje ne spoznajo bogve kaj dobro, ne more pripetiti kaj hujšega. Divjak Jože je nekje staknil samokres in ga začel preveč radovedno ogledovati. Pri tem se mu je sprožil in mu pognal kroglo v levo roko, ki mu jo je poškodovalo tako močno, da so ga hitro morali prepeljati v ljubljansko bolnišnico. Tudi ta primer, čeprav ni imel kakšnih usodnih posledic, znova opozarja na večjo previdnost, kadar kdo, posebno kak neizkušenec, hoče uporabiti orožje.

ster dr. Marko Kožulj. Po njegovem ekspoziciji je bila daljša debata, v katero je posegel tudi slovenski poslanec Karel Gajšek, ki je zelo pohvalil delovanje gradbenega ministrstva oziroma kr. vlade pri izvrševanju velikih javnih del v državi. Govoril je tudi obširno o potrebi zboljšanja naših slovenskih cest, da bi se s tem dosegel čimvečji razvoj turizma v velik prid vsega narodnega gospodarstva. Poslanec Gajšek je pri tem omenjal tudi švicarski list »Autostrasse«, v katerem so omenjene tudi nekatere naše ceste, toda žalibog le najslabše. Kdor dobi v roke ta list, si ne more ustvariti drugačne slike o naših avtomobilskih cestah kakor slabe, kar nam gotovo ni v prid. Odločno se je poslanec Gajšek tudi zavzel za graditev ceste št. 111—Maribor—Celje—Ljubljana—Suhak, ki bi predstavljala edino asfaltno cesto, ki bi bila nekaj podaljšek one, ki vodi iz Berlina preko Draždan, Prage, skozi Avstrijo v našo državo. Poleg tega pa je g. Gajšek omenil še potrebo nekaterih drugih javnih del v Sloveniji. Izrekel se je tudi proti osrednjemu gradbenemu fondu v Belgradu. Izjavlja, da bo glasoval za proračun.

Za Gajškom je govorilo še več poslancev, narkar je bil proračun za gradbeno ministrstvo sprejet tudi v podrobnostih.

Danes je na vrsti prometno ministrstvo

Današnja seja narodne skupščine se je pričela jutraj ob 9. Predsednik g. Čirič je najprej odgovoril na nekoliko krajsih vprašanj, nato je pa podal besedo prometnemu ministru dr. Mehmedu Spahi, ki v trenutku, ko to poročamo, podaja v skupščini ekspozicijo k proračunu za prometno ministrstvo.

Z ozirom na to, ker se je proračunska razprava v skupščini precej zavlekla ter kaže, da bo zaradi tega imel senat le malo časa za razmotrivanje o proračunskih predlogih za posamezna ministrstva, predsedništvo skupščine sedaj zelo forsira sprejetje proračunov. Sploh je opaziti že pri vseh poslancih precejšnja utrujenost tako, da na večerne in nočne seje prihaja vedno manj udeležencev, pa še to so bolj takšni, ki ne govorijo.

Umetno valjenje

NIKO POLJANC ST. VID NAD LJUBLJANO
blizu tovarne Stora.

Abesinski patriarh ustreljen

Rim, 6. marca. AA Trdovratno se širijo vesti, da je bil ustreljen abesinski patriarh, poglavar abesinske koptske cerkve, ki je bil tudi ranjen ob priliki atentata na maršala Grazianija 19. februarja v Addis Abebi.

Zaposlenost, mezde in zdravje delavstva

Ljubljana, 5. marca.

Po statističnih podatkih Okrožnega urada za zavarovanje delavcev je zaposlenost delavstva v primeri z lanskim letom še vedno nekoliko večja, kakor je bila lansko leto ob tem času. To smemo sklepati iz števil, ki kažejo, koliko delavcev je pri OUZD zavarovanih. Povprečno je bilo v letu 1936 v OUZD v mesecu februarju 49.314 moških in 32.747 žensk, kar bi skupaj nanese 82.061 delavcev in delavk. V primeri z lanskim februarjem je bilo letos 3989 moških več, žensk 1521, skupaj 5510 več. Ker je bilo število zaposlenih večje, ni iznenadljivo tudi dejstvo, da je bilo letos v februarju tudi onih več, ki so uživali zdravniško pomoč. Od moških je bilo letošnji februar bolnih 1625, žensk 1142, skupaj 2767 (0,28%).

Povprečna dnevna zavarovana mezda je bila letošnji februar za moške 24,98, za ženske 18,37, za oboje skupaj povprečna pa 22,34 dinarjev. Tudi te zadnje številke kažejo malenkostni prirastek v primeri z lanskim letom, in sicer povprečno za 0,16 Din.

Februarja letos so dobili moški delavci 104.554 dinarjev 80 par več mezd, kot lani v tem času, ženske skupaj 31.413 Din več, skupaj 135.968 Din.

Letni diferencial zaposlenosti delavstva je v zadnjih treh mesecih, to je v decembru 1936, januarju in februarju 1937 zaradi neugodnih vremenskih razmer nekoliko padel, kakor kažejo številke 8886 (december), 6866 (januar) in 5510 (februar). Kljub temu pa zaposlenost delavstva še vedno lepo napreduje, čeprav ne v takem tempu kot je bilo to v drugi polovici preteklega leta. Približno isto sliko daje tudi razvoj delavskih plač, samo da je letni diferencial v februarju 1937 zopet nekoliko poskočil.

Precej neugodno pa je dejstvo, da so se v zadnjem času dele poslalske zdravstvene razmere delavstva. Odstotek bolnikov je kar nevarno visok in je dosegel v februarju mesecu že 3,37%.

Jeza nad kozarci zaradi preglobokega kozarca

Ljubljana, 6. marca.

V ljubljansko bolnišnico so pripeljali danes jutraj brezposelnega zidarja Vidica Jožeta, stanujočega v Jančovi ulici v Ljubljani. Včeraj je malo preveč pogledal v kozarec, kar mu je dalo tudi nekaj več, ali preveč koraže. Ker ni mogel nad drugim izkazati svoje jeze, je začel razbijati kar kozarce. Pri tem pa se je tako močno obrezal s steklom v desno roko, da so mu mogli šele v bolnišnici ustaviti razburjeno kri.

Celjske novice

Celje, 5. marca.

Don Boskova proslava v Celju. Celjane ponovno opozarjamo na današnjo in jutrišnjo don Boskovo proslavo, ki jo priredijo Selezijanski bogoslovci in gojenci. Danes točno ob 20. bo opereta »Knežev iz Trebizonde«, ki jo ponove v nedeljo ob 16.

Zborovanje celjskih trgovcev. V četrtek, dne 4. marca je bila v mali dvorani Narodnega doma redna skupščina Zdrženja trgovcev za mesto Celje. Skupščini je predsedoval g. Stermečki, ki je izbrpno poročal o delovanju Zdrženja v minulem letu in o gospodarskih in stanovskih zadevah celjskega trgovstva. Tajniško poročilo je podal g. Blazon. 31. decembra 1936 je šlo Zdrženje 347 članov, in sicer 222 moških in 125 žensk. V minulem letu je bilo 13. sej Zdrženja. Denarnega prometa je bilo 410.229,39, izdatkov je bilo 115.716,55, hiša je imela prejemkov 62.664,50 Din, izdatkov pa 37.044,50 Din. Bilanca izkazuje 842.739,07 Din. Proračun brez hiše za leto 1937 izkazuje 46.800 Din dohodkov in 62.664,50 Din izdatkov. Pri volitvah v Zdrženje za 3-letno dobo so bili izvoljeni: predsednik g. Stermečki, podpredsednik: gg. Jagodič in Dobovčnik; za člane uprave gg. Loibner, Lukas, Mislje, Lečnik, Martinčič, Plavec; za člane v nadzorni odbor gg. Kramar, Hladin, Nardin; za člane v specerijski odsek gg. Fazarin, Šafar, Jagodič, Ravnjak, Golmajer; v manufakturni odsek gg. Stermečki, Hladin, Dobovčnik, Mislje, Šumer; v častni odbor pa gg. Stermečki, Dobovčnik in Kramar. Na skupščini se je sklenilo, da bo pristopilo Zdrženje trgovcev za mesto Celje k Zvezi trgovskih združenj dravske banovine pod gotovimi pogoji.

Velika Morava poplavlja

Belgrad, 6. marca. m. Iz Pomoravja poročajo, da se je zaradi stalnega deževja, ki je tam nastopilo, Velika Morava razlila preko bregov in poplavlja večje predele rodovitne zemlje in ogroža tudi več vasi. Prebivalstvu, ki se zaradi teh pogojev nahaja v neprestani nevarnosti, je moralo priti na pomoč vojaštvo z rešilnimi čolni.

Vremensko poročilo

po stanju danes jutraj).

Ratoče: 1. dežuje, 40 em južnega snega.
Planica: 0, sneži, 60 em južnega snega, mala in srednja skakalnica uporabni.
Kranjska gora: 1. barometer se dviga, dežuje, 20 em južnega snega.
Bled: 1. oblačno, 75 em mokrega snega, mala in srednja skakalnica uporabni.
Bohinjska Bistrica: 2. dežuje, 5 em južnega snega.
Korona: 0, barometer se dviga, vetrovno, sneži, 20 južnega snega na 200 podlage.
Kofor: 0, sneži, 40 em južnega snega.
Velika Planina: 0, oblačno, sneži na 100 em podlage.

Upravnik banovinskega posestva v Pekrah pred sodniki

Maribor, 5. marca.

Leta 1921 je vzela država za štiri leta v zakup posestvo šentpavelskega benediktinskega samostana v Pekrah pri Mariboru. Po ustanovitvi oblasti je nadaljevala zakupno pogodbo mariborska oblast, po ustanovitvi banovin pa dravska banovina, dokler ni bilo posestvo leta 1931 razlašeno v njeno prid. Na tem posestvu je bila osnovana banovinska trsnica in drevesnica, ki jo je upravljal od leta 1921 upravnik Janko Šumenjak, dokler ni bil dne 30. novembra 1935 suspendiran in sicer na podlagi ugotovitev, ki jih je napravila revizijska komisija o njegovem poslovanju. Omenjena revizija je bila tudi vzrok, da se je bivši upravnik Šumenjak znašel danes dopolne na zatožni klopi prem malim senatom mariborskega okrožnega sodišča. Razprava, ki je v mariborski javnosti močno odmevala, saj je obtoženec znana osebnost v tako zvanih »naprednih krogih«, je bila prav zanimiva. Najzanimivejši del je bilo prav za prav čitanje obtožnice, katero je državno pravdnostno izdelalo prav obširno na 14 tipkanih straneh. V obtožnici se očitajo bivšemu upravitelju sledeča dejanja:

Da je v banovinskih sodih dal pripeljati iz svojega vinograda v Šmarju pri Jelšah v Pekre svoje vino ter ga je vkletil v banovinski kleti ter ga dal tam dolivati s pekerčanom. V tri polovnjake vina je dolil najmanj 200 litrov banovinskega pekerčana. Dalje je vknjižil v svoj zasebni blagajniški dnevnik (Erni fond) večje vsote, ki bi jih moral vknjižiti v blagajniški dnevnik trsnice. V času od začetka 1929 do konca novembra 1935 je vknjižil v mekarsko knjigo trsnice manjše količine dnevno namoženega mleka, kakor je odgovarjalo dejstvu. Vknjižil je v tem času 24.320 litrov mleka, moral bi ga pa najmanj 44.264 litrov. Napačno je vknjižil tudi razne količine prodanega jabolenika in vina iz banovinskega posestva.

Pol milijona dinarjev zadel v loteriji

Maribor, 5. marca.

Mariborčanov še danes ni minila radovednost, kako je z milijonskim dobitkom, ki je prišel v obdravsko mesto. Vse se zanima za usodo obeh četrtink, ki sta prinesli neznanim lastnikom lepe kupe jurjev. Danes smo doznali za enega izmed teh srečnejših. Je to vpkokojni uradnik finančne kontrole Feliks P. Prosil nas je, naj ne omenimo njegovega imena, povedal pa nam je ves vesel, kako prav mu je prišel ta dobitok. Mož igra loterijo že dolgo, pa vedno brez sreče. Imel pa je trdno upanje, da bo nekoč zadel kak dobitok in sedaj se je izkazalo, da ni bilo to upanje zaman. Penzije ima samo 1300 Din mesečno, s katerimi jedva izhaja. Je vdovec, skrbeti pa mora še za dva sinova, od katerih je eden pri vojakih, drugi pa se uči za frizerja. Denar mu je prišel kot nalas, namerava pa ga varno naložiti. Kupil bo hišo, ali pa bo zgradil novo, tako da bo ostalo lepo premoženje ohranjeno tudi svojcem.

Pastorek je ubil svojo mačeho v predmestju Sarajeva. Mačeha Jela Korač se je kot vdova preročila v drugo, v hiši pa je ostal še sin njenega prvega moža Pero. Ko je prvi mož umrl, ga je znala mačeha tako premamiti, da svojemu lastnemu sinu ni zapustil ničesar, pač pa le njej, svoji drugi ženi in njeni hčerki. Mačeha je potem svojega pastorka vrgla iz hiše. Pastorek si je postavil majhno bajto, vendar ga je mačeha tožila, češ, da si jo je zgradil na njenem zemljišču. Sodišče pa je dognalo, da je bilo tisto zemljišče državno in je seveda dalo podreti pastorkovo bajto. Sovasani so mu jo nato kot invalidu postavili na obšinskem zemljišču. Toda tudi to mačehi ni bilo všeč, teni več je pastorka preganjala naprej. Ko sta se vračala pred dnevi s sodnije, mu je mačeha spel grozila in nazadnje hotela polegniti iz žepa revolver, ki ga je stalno nosila s seboj. Pastorek Pero Korač pa je potegnil nož in hudobno mačeho zaklal.

Zadnja novost iz Belgrada:

Prenos slik s fototelegrafskimi aparati

Predvčerajšnjem so privikrat prenašali iz Pariza v Belgrad slike s pomočjo fototelegrafskih aparatov, ki so nameščeni v poštne ministristvu. Ze takoj privikrat je prenos, ki je bil izvršen po telegrafski progi preko Švice in Avstrije, nad vse pričakovanje odlično uspel. Za poizkus so prenašali sliko neke Parižanke. Ves prenos je trajal 11 minut.

Takšne aparate, kakršni so bili včeraj postavljeni tudi v Belgradu, uporabljajo za prenašanje slik v Parizu že celih 10 let. Izumitelj tega aparata je inž. Belin, ki se je s tem izumom začel baviti že leta 1902, pa se mu je v zadovoljivi meri posrečilo šele leta 1925. Po tem možu se ta izum tudi imenuje belinograf. Vendar pa ni ostal v oni izpopolnjenosti, kakršna je bil leta 1925, pač pa je od tega časa postal še vedno bolj uporaben za raznovrstne prenose slik v večje ali manjše daljave.

Belinova priprava za prenašanje slik je lahko sprejemna in oddajna ali oboje hkrati. Tok, ki je potreben za prenašanje, so prvotno dobivali iz posebnih akumulatorjev, sedaj pa se uporablja kar oni od zunanje električne napeljave.

Oddajanje slik

Fotografijo, ki jo hočemo prenašati, oddajamo fototelegrafsko na ta način, da je najprej ovijemo okoli okroglega valja. Ta valj se vrti s hitrostjo enkrat v sekundi. Pri vrtenju valja, okoli katerega je ovita slika, se nahaja pod njim objektiv, ki vjame vse točke s slike. Slika sama mora biti osvetljena z močno lučjo. Izza objektiv je fotoelektrična celica, ki ima to lastnost, da svetlobo pretvarja v električni tok. S pomočjo posebnih aparatov se tok zato še ojači in tak potem pošlje v telefonsko linijo.

Sprejemanje

sestoji v tem, da se sprejeti električni tok zopet pretvarja nazaj v svetlobo. Da bi se doseglo vsaj nekoliko ojačenje toka, gre ta tok najprej skozi neko pripravo, ki se imenuje escilograf. To je tanka žica, na koncu katere se nahaja malo ogledalo, ki je osvetljeno. Ta svetloba se nato prenaša skozi odprtino posebne oblike, ki ima to lastnost, da lahko prenaša svetlobo v večji ali manjši meri, kakor je pač potrebno. Za omenjeno odprtino je cel svetlobni aparat z več lečami, ki koncentrirajo svetlobo na eno točko na papirju ali zelo občutljivem filmu, navitem okoli valja prav tako, kakor pri oddajanju slike. Če sedaj ta valj vrtimo, dobimo sliko, ki je bila oddana po fototelegrafiji.

Prenašanje fotografije je odvisno od telefonskega prevodnika. Sprejemni in oddajni aparat delata z isto hitrostjo. Če bi bili med dvema krajema dve telefonski napeljavi, bi se lahko istočasno vršila oddaja in sprejemanje slik. Da pa bi bil ta prenos uspešen in točen, je potrebno, da se valj oddajnega aparata vrti z isto hitrostjo kakor oni pri sprejemanju. Čas prenašanja fotografije 13x18 je 12 minut, če pa računamo zraven še preizkušanje

aparature, ki je pri vsakem prenosu nujno potrebna, bi skupaj naneslo 15 minut. Sprejeto sliko je treba samo še retuširati, kakor navadno fotografijo.

Na prvem mestu Francija

Razširjenost belinografskih aparatov ni tako majhna, kakor bi kdo morda mislil. Takšne aparate imajo že povsod po evropskih prestolnih mestih. Na prvem mestu je Francija, ki ima že 24 fototelegrafskih vodov, s pomočjo katerih se prenašajo fotografske slike iz enega kraja na drugi. V Italiji imajo do sedaj le tri takšne daljnovode, v Belgiji dva, v Rusiji enega, na Angleškem deset. Enega ima tudi še Češkoslovaška. V Belgradu je prav za prav zaenkrat še nimamo, kajti to so bili samo šele poizkusni prenosi. Če jo bodo dobili tudi v Belgradu, zavisí od tega, ali bo naše poštne ministristvo pripravljeno jo odkupiti.

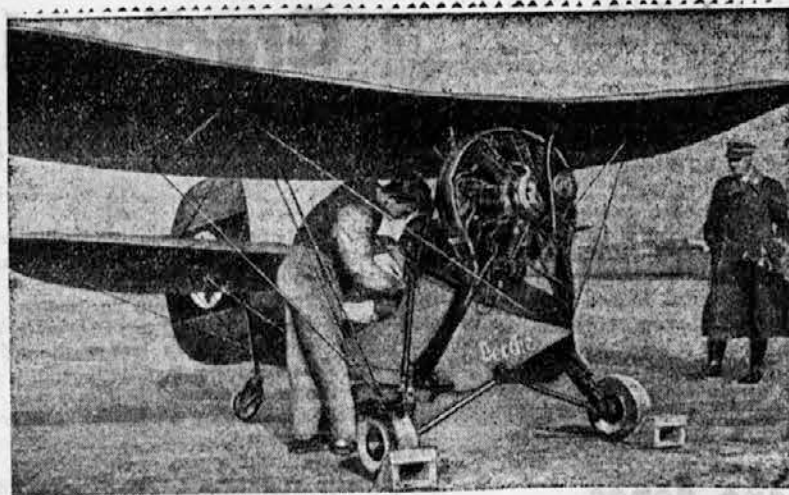
Pri teh poizkusih v Belgradu niso prenašali samo slike iz Pariza, pač pa tudi z Dunaja. Pravijo, da sta oba poizkusa zelo dobro pokazala.

Pariška firma Belin je v zvezi s prihodom francoskega poštne ministra v Jugoslavijo pred nekaj dnevi poslala k nam tudi svojega inženjerja, ki naj bi vodil te poizkuse prenašanja slik po fototelegrafski poti. Poleg tega se mudi v Belgradu še nekaj drugih francoskih in naših inženjerjev. Za nedeljo pričakujejo tudi prihod samega izumitelja tovrstnih aparatov inženjerja Edvarda Belina.

Aparati, s katerimi so sedaj napravili nekaj poizkusov prenašanja slik, so najnovejšega tipa in spadajo med najboljše. Vsaj tako zatrjujejo francoski inženjerji, ki niso ravno neumni in vedo, zakaj je bolje, če nam predstavijo te svoje aparate kot najnovejše. Belinograf, kakršnega imajo sedaj v Belgradu na poizkušnjo, velja samo — 800.000 dinarjev.

Ameriška vaba potnikov na vlak

Take posebnosti, kakor so jo sedaj upeljali po ameriških železnicah, gotovo še ni bilo nikjer prej. V Ameriki znajo prav na svoj način odpraviti vsako neprijetnost, pa naj se zgodi kjerkoli, magari tudi na železnicah. Tu se je namreč v zadnjih časih posebno opazilo, kako pada osební promet na tamkajšnjih železnicah. Zato je bilo treba poiskati načina, kako naj se to odpravi. Če ne bi bili tako iznajdljivi, se jim morda ne bi posrečilo, kajti v zadnjem času se tudi v Ameriki nekateri rajši vozijo z avtomobili, kakor po železnicah. No, in kako so se rešili iz te krize? Uprave ameriških železniških družb so najele mlada dekleta, ki naj bi po železniških vagonih skrbela potnikom za zabavo, da se ne bi potovanja po železnicah preveč hitro naveličali. Naloga teh deklet je ta, da zabavajo, kakor katere zna, potnike, da se ne bi med vožnjo dolgočasilí. Pravijo, da je ta način rešitve krize v železniškem osebnem prometu imel velik uspeh in da potniki sedaj zopet

Novo nemško letalce, ki so ga krstili z imenom »škrjanec«. Letalo ima motor s 45 K. S. in doseže 110 km na uro.

mного raje potujejo z železnico, kot pa z avtobusi. Kaj bo pa, če se naenkrat v Ameriki spomnijo tudi avtobusna podjetja, da uvedejo to novost na svojih progah?

Pri nas takih novosti zaenkrat še ni treba, kajti po naših železnicah je že tako toliko zanimivega in svojevrstnega, čeprav vselej takšne stvari niso toliko zabavne kot pa poučne, če ne včasih celo žalostne. Sicer je pa bolje, če dekleta pri nas najdejo kak primernejši posel raje kje drugje.

Avtomobil, ki ga je doletel silen snežni vihar zadnjih dni na Angleškem.

Ženske bo to bolj zanimalo

Na Japonskem dajo neveste na dan svoje poroke darila, ki jih prejmejo, staršem kot nekakšno odškodnino za trud in stroške pri vzgoji.

Sloviti pariški zdravnik Roussel je odločno proti temu, da bi ženske hodile na izprehod in ostale dalj časa na svežem zraku, češ da to zelo škoduje lepi polti in meša ideje.

Ze leta 1781 so parabili na Francoskem nad 2 milijona posodic šminke.

V časih, ko je živila na Angleškem kraljica Elizabeta, so smatrali za zelo elegantno, če je ženska nosila uro. Če je katere hotela obrniti pozornost nase, ji ni bilo treba storiti ničesar drugega, kakor v družbi pogledati na svojo uro.

V grškem delu Macedonije se danes nosijo tamkajšnje kmetice do 27 spodnjih kril naenkrat. Vsako ima čisto svojevrstne tradicionalne vzorce. Ta krila perejo komaj na deset let enkrat.

Navada poljubovanja je prišla iz Italije približno okoli leta 1550. Od takrat tudi moški snemajo klobuke in si dajejo roke. Ženske so takrat

poljubovale meščane na lice, če so pa bili plemiči, pa na ustnice.

Okoli leta 1560 je bil sladkor tako drag, da so ga smeli dajati celo cesarju ali kralju v dar. Celo to se je dogajalo, da so bogati visokošolci, ko so napravili svoj doktorski izpit, podarili rektorju četrt ali pol funta sladkorja kot častno darilo.

V srednjem veku so veljali zelo strogi predpisi tudi za plesalce. Ni bilo dovoljeno, da bi se ženska med plesom vrtela, ali da bi se plesalec in plesalka držala tako okoli hrbta kakor se danes.

Plemiške gospe iz 16. stoletja so nosile navadno okoli vratu mali kožuhati ovratnik, pa ne zato, da bi jih varoval pred mrazom, pač pa, da bi se v njem zadržala golazen, ki jo je gospoda tega veča imela baje toliko, da je kar mrgolelo.

Na tisoč žensk je komaj ena, ki ne razločuje barv, pri moških pa pride že na vsakih trideset eden.

Ječe srednjeveških gradov

Zapori za zločince so bili v srednjem veku mnogo bolj strašni kakor so pa danes. Posebnih zgradb za kaznenice takrat še niso poznali. Zato so uporabljali v ta namen razne stolpe močnih utrdb. Dobra je bila kakršnakoli luknja v zidu, samo, da je bilo prostora za kaznenjca. Niso se prav nič ozirali na to, če je morda bila v prostorih med temi debelimi zidanimi najrazličnejša golazen kakor miši, podgane in podobno. Jelniki so bili z verigami prikovani k zidu. Dogodilo se je večkrat, da so komu od jelnikov pozimi med mrzlimi stenami zmrznile noge ali roke, poleti pa je najrazličnejši mrčes in golazen toliko ozrla zmrznjene jelnikove ude, da mu, ko so ga zapazili, niso mogli več rešiti življenja. Taki primeri so veljali za čisto nekaj navadnega in takšnega, nad čemer se nihče ni razburjal.

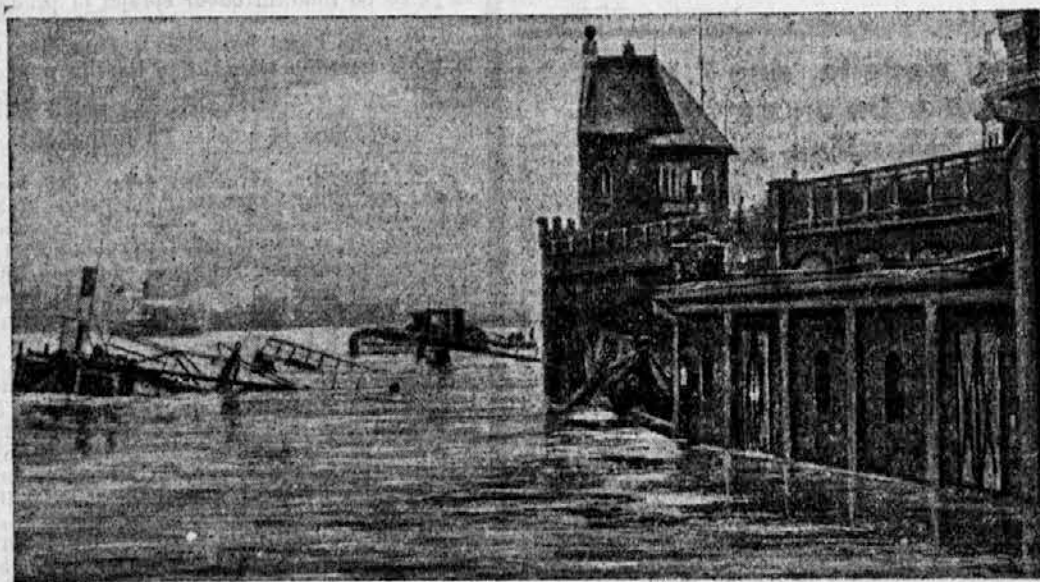
Radio

Programi Radio Ljubljana

Sobota, 6. marca. 12 Plošča za ploščo, pisana zmes, godba vesela in pesmice vmes — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Cas, spored, obvestila — 13.00 Plošča za ploščo, pisana zmes, godba vesela in pesmice vmes — 14.00 Vreme, poročila — 14.00 Za deloposeti (igra Radio orkester) — 14.40 Pogovori s poslušalci — 15.00 Cas, vreme, poročila, spored, obvestila — 15.30 Nac. ura: Glasbena društva v Sloveniji v 18. stol. od danes (Luc. M. Škerjanc) — 15.50 Pregled sporeda — 20 O zunanji politiki (g. dr. Alojzij Kuhar) — 20.20 Pratika za mesec sušec ali marec. Besedilo sestavil g. prof. Niko Kuret. Sodelujejo člani rad. igral. družine — vmes plošče — 22 Cas, vreme, poročila, spored — 22.15 Vesel konec (Rad. ork.) — Konec ob 22.

Drugi programi

Sobota, 6. marca: Belgrad: 20 Srbski večer — Zagreb: 20.30 Madrigalisti — Dunaj: 19.10 Opereta »Gozdarjeva Krista« — 21.45 Film — 22.55 Jazz — Budimpešta: 19.50 Igra — 21.40 Ciganska glasba — Trst-Milan: 17.15 Plesna glasba — Rim-Bari: 20.45 Wagnerjeva opera »Parsifal« — Praga: 19.35 Lahka glasba — 20.45 Igra — Varšava: 19.30 Poljski ples — 21 Orkestrni koncert — Berlin-Königsberg: 20.10 Vojaške pesmi — Monakovo: 20.10 Puccinijeva opera »La Boheme« — Bukarešta: 20.15 Plesni večer — Poste Parisien: 20.40 Operetna glasba — 21.35 Italijanska glasba.

Velike povodnji so bile prejšnji teden v dolini reke Rena. Slika kaže obrežje v bližini mesta Koblenz.

J. Jurca:

Beg čez Azijo

Imel sem zadnjič službo pri radijski postaji. Zopet sem se pomudil na Gregorčičevem grobu, goreče pomolil, potem pa vzel slovo za vedno. — Zvečer, ko je ravno sonce zahajalo in s poslednjimi žarki obsevalo mesto, se mi je zdelo najkрасnejše, kar sem jih videl v Aziji. Opojno so se blestele kupole v zadnjem sončnem sijaju, še opojnejše, ker sem jaz sedel v senci visoke gore, ki se je mogočno dvigala iznad polagoma nižajoče se ravnine. V vznožju te gore so se videli razvaline mogočnega stolpa. Perzi so mi pravili, da je to »Huda oliš«, to je stolp tistih Perzov, ki so verovali, da je v ognju Bog. V take stolpe so potem devali sušiti svoje mrtvece.

Gledal sem razvaline in stare še vedno stoječe stolpe, ki so mi pripovedovali, da se je tudi tod razprostiralo svoj čas mesto. Zdaj so ta veliki svet izpremenili v polja. Ker svet nekoliko visi in imajo vodo tako napeljavno, da jo lahko spuste po bregu, kadar jim je ljubo, pridelajo veliko zlasti pšenice, ki ima tako debelo zrno, da ga podobnega še svoj živ dan nisem videl.

Mesto Isfahan je bilo svoj čas glavno mesto Perzije, v 16. stoletju pa baje najlepše in največje mesto na svetu. Takrat je vladal šah Abbas. Danes stoji komaj deseti del nekdanjega mesta, ki po malem razpada. Ogromni templi in monumentalne palače so rušijo v prah in pepel. Kraljevska palača, velik most čez reko in še nekaj drugih pomembnejših kažejo višek umetnosti še za časa Abbasovega vladanja.

Zjutraj, preden sem odjezdil v mesto, mi je prišel neki Perz ponuditi lepo žensko napravo. »Kje jo imaš?« »Tam v starem stolpu!« »Kje si jo dobil?« »Moja hčerka je!« »Zakaj jo prodajaš?« »Reven sem in bi si rad pomagal.« »Koliko zahtevaš zanjo?« »En tuman!« »Ne potrebujem je, pro-

daj jo drugemu!« In sem pognal konja v dir. — Nesrečno suženjstvo! sem si mislil. Za en tuman, to je za naše štiri krone, si lahko kupiš žensko in potem lahko narediš z njo kar hočeš!

Jezd, mesto šakalov. — Konzul Ziler rekvirira angleško banko.

Konec oktobra 1. 1915 smo zapustili Isfahan. Odpravili smo se proti vzhodu, tokrat vsi na konjih. Delali smo velike poti. Večinoma smo se edeli ves dan v sedlih. Občudoval sem živost naših spremljevalcev Perzov. Jaz sem si za zajtrk privoščil pečena jajca ali meso, napil se čaja in se za na pot preskrbel s kruhom, dateljni in čajem. Ves dan sem sedel v sedlu, le kadar se mi je zljubilo, sem nekoliko hodil, pa sem bil zvečer tako truden, da sem se kar sesedel. Nasprotno je pa Perz izpil zjutraj kozareček čaja in pojedel kosček kruha, potem je pa ves dan hodil poleg mul. Pripetilo se je, da je večkrat katere izmed mul vrgla svoje breme raz sebe in potem jo je moral Perz vnovič natovoriti, nato pa teži za namil! Zvečer sem se jaz najedel juhe in mesa, dočim je Perz použil kosček kruha in izpil pol kozarca čaja, pa je bil dober.

Podnevi je bila strašanska vročina, a ponoči tako hladno, da sem se moral pokriti z debelo odejo, da me ni zebló. Nekako v osmih dneh smo dospeli v mesto Jezd. Gospoda je imela stanovanje sredi mesta, mi pa skoraj zunaj, pri nekem bogatem Perzu.

Mesto mi ni ugajalo. Kot neko začarano prokletstvo je bilo nad njim. Ponoči se je čulo, kot bi otroci obupno žalostno jokali. Bili so šakali. Podnevi so se skrivali v podzemskih jamah, ponoči pa so šli na lov, cvileč kot otroci. Šakali so zelo zvití. Naši fantje so živeli le na ta način prevarili, da so zaklali kokoši in jo obesili na palmo. Puško so že podnevi dobro pritrčili in namerili. Ko se je začelo praskanje, je bilo treba le potegniti za petelina in šakal se je smrtno zadet zvrnil po tleh. —

Šakala privabi duh sveže krvi tudi v stanovanje. Pri nas je Perz Perza zaklal, pa so ga šakali hoteli v sobi živega požreli!

Tudi okoli Jezda so bile razvaline. Med njimi sem večkrat ugledal mrtvaške glave, znamenje, da so tukaj tudi hijene, ki mrličje izkopavajo in se maste z njimi.

Mesto je imelo ozke ulice in temne bazarje. Nekoč sem bil v mestu in sem videl čuden prizor. Na dveh dolgih drogih, ki jih je nosilo večje število Perzov, je bil na sredi pritrdjen štiroglav stolp, na katerem je viselo nešteto zrac, malih in velikih. Pred stolpom so korakali derviši, za stolpom pa četa mož v belih oblačilih. Imeli so v rokah krive meče, s katerimi so se pri vsakem koraku vsekali po glavi in obenem vsi naenkrat zaklicali: »Hasan!« Z mečem so si glave tako razsekali, da jim je kri lila po obleki. Da se ne bi kdo preveč usekal, so ženske držale v rokah polena in so loville udarce pobesnelih mož. Za njimi se je valila množica tulečih možkih, žena in otrok. Do mozga me je pretresel ta čudni sprevod. Že v Isfahanu so se mi zdeli derviši dovolj trapasti, ko so se ves mesec podnevi postili, ponoči pa pili in jedli. — Izpraševal sem ljudi, kaj naj ta sprevod pomeni, a kaj natančnega nisem mogel zvedeti. Le to so mi na dolgo in široko pripovedovali, da gre gorak v nebesa, kdor si pri tej procesiji razbije glavo.

Drugič sem na strehi zagledal kopico Judov, ki so padali na obraz in zopet vstajali, vmes pa se je čulo, kot bi cvrčali vrabci na slamnati strehi.

Ljudstvo tod okoli je bilo revno in umazano. Nekateri so kuhali žganje in delali vino. Naši vojaki so prekmalu zvedeli za ta kraj. Ker smo bili daleč proč od nemške gospode, je lahko vsak delal, kar je hotel. Pili so noč in dan. Opazil sem tudi, da je za zakritimi ženskimi obrazi polno smrdljive nečistosti. Okoli naših stanovanj so se začele vlačiti ženske. Zavladala je Sodoma in Gomora.

Našo radijsko postajo smo takoj postavili izven mesta na gori. Kmalu nato se je štabni zdrav-

nik Becker odpravil na pot proti Afganistanu. S seboj je vzel več zabojev srebrnega denarja. Čez teden dni so pribežali nazaj vojaki iz njegovega spremstva. Pripovedovali so, da so jih napadli razbojniki, ki so jih po kratkem boju, v katerem so obstrelili Beckerja, razorožili. Ko so odprli zaboje in so v njih zagledali denar, so se tako razveselili, da so jim vrnili puške in jih zapodili nazaj. Ker je bil Becker nevarno ranjen — imel je prestreljena pljuča — so ga morali pustiti v prvi vasi Taberkuh.

Sreča zame je bila, da me je konzul določil, da pojdem na pomoč štabnemu zdravniku. Dobil sem precej denarja in malo zdravniško lekarno, za slugo in obenem kažipota pa so mi dodali nekoga Perza.

Potovanje v Taberkuh je bilo kaj enolično. Jezdil sem večinoma skozi pešene pušave. Nekoga dнес me ugledal v daljavi zajca — tako se mi je vsaj zdelo — skočil sem iz sedla in dvakrat ustrelil nanj. Videl sem, kako se je pognal kvišku in kako je padel nazaj na zemljo. Vzpel sem se zopet na konja in ga vzpodbodel, da si poiščem plen. Kako sem se začudil, ko sem namesto zajca zagledal ne eno, marveč kar tri lepe srne, od katerih sta me dve prijazno gledali, da bi si jih skotaj ne upal ustreliti. Eno srno je bila krogla zadela v glavo, da je na mestu obeležala mrtva. Njeni tovarišici navzlec temu nista zbežali! Oddal sem se en strel in sem drugo zadel pod vamp, da so se ji čreva vsula po pesku. Tretja, ki sem jo malo poprej moral ustreliti v nogo, je šele sedaj pričela kruljevo bežati. Ostali dve sva s Perzom odrli, meso naložila na konja in jezdila naprej.

Ze v mraku sta se slednjiji približala Taberkuhu. Ze od daleč sva čula vpitje in vmes je padel tudi kak strel. Kljub temu sva jezdila previdno naprej ter kričala, naj ne streljajo: »Nismo razbojniki! temveč prijatelji!« Morala sva prignati konja prav pred zid, da so si naju od blizu ogledali, potem so šele odprli vrata, da sva vstopila.